

NAČRT RAZOROŽEVALNE KONFERENCE

Vesile nameravajo prepričati vojne med narodi, tudi če ne bodo člani Lige. — Komisija glede razoroženja je sprejela Benešovo poročilo glede varnostnega dogovora. — Sankcije bodo sledile neupoštevanju poziva na arbitracijo. — Angleški ministrski predsednik je izzval parlament.

Zeneva, Švica, 28. septembra. — Razoroževalna komisija Lige narodov je sprejela včeraj zvečer Benešovo poročilo glede varnostnega in arbitracijskega dogovora.

Komisija je sklenila, da se bo vršila velika razoroževalna konferenca pričenši z dnem 15. junija prihodnjega leta, če bo prvega maja prihodnjega leta večina držav, zastopanih v svetu Lige ter deset drugih držav odobrilo protokol.

O japonskih ugovorih proti arbitracijskim klavzulam bo danes zjutraj sklepal juristični komitej. Malo upanja je, da bo Japonska izpremenila svoje stališče so glasno z izjavo barona Iši napram načelnikom različnih delegacij, med njimi Briand.

V svoji razlagi protokola je češkoslovaški minister za zunanje zadeve, dr. Beneš, kot oficijelni reporter zbornice Lige narodov, izjavil, da bodo države, ki ne bodo podpisale protokola in ki ne bodo članice Lige, mogoče proglašene napadalnim državam, če bodo zavrgele arbitracijske postopanje.

Če bi se zgodilo to, bi bile države, ki bi podpisale protokol, obvezane poslužiti se sankcij proti državi-nečlanici, kot določeno v dogovoru glede Lige narodov.

Niti enega nasprotujočega glasu ni bilo čuti, ko je obrazložil dr. Beneš svojo interpretacijo. Francoski delegat, M. Boncour je rekel, da je vprašanje odnošajev z državo-nečlanico resno s stališča varnosti in da je vsled tega skrajno važno, da se nudi državam, ki so članice Lige in ki bodo podpisale dogovor, vse, kar potrebujejo, da izsilijo sklepe Lige ter prisilijo nečlanske države k arbitraciji.

Francija je včeraj skušala posredovati v zadregah, ki so se pojavile z Japonsko, kajti japonska delegacija je prijavila več rezervacij k protokolu.

Francoski delegat Loucher, ki se je sestal na privatni konferenci z Adachiem, Sir Hurstom in Schanzerjem, je stavil predlog, naj se vrine v protokol klavzula, ki bi le podojila dogovor glede Lige narodov.

Pariz, Francija, 28. septembra. — Francija je pripravljena pripustiti Nemčijo v Ligo narodov, a le pod pogojem, da ne stavi Nemčija nikakih pogojev glede svoje ga vstopa.

London, Anglija, 28. septembra. — V svojem govoru, ki ga je imel ministrski predsednik MacDonald v Derby, je izzval parlament, naj mu zastran rusko-angleške pogodbe izreče nezaupnico.

Ako se bo to v resnici zgodilo, bo pozval MacDonald angleški narod, naj izreče končno in odločilno besedo.

MacDonald je prepričan, da je večina angleškega naroda zadovoljna s sedanjo delavsko vlado.

Nadalje je odločno zanimal vesti, ki se precej vztrajno vzdržujejo, namreč, da je dal Ligi narodov na razpolago angleško brodogradnjo.

Ko se je bavil z irskim vprašanjem, je apeliral na vse stranke, naj rešijo čast dežele ter vpoštevajo pogodbe, katere je sklenila Anglija s severnim in južnim delom Irske.

Glede Rusije je izjavil: —

“Kdor hoče napraviti mir v Evropi, mora vpoštevati vse evropske dežele. Brez vpoštevanja Rusije je evropski mir nemogoč. Vsled tega je potrebno, da sklenejo vse države, čimprej mogoče z Rusijo sporazum.”

POLET NOVEGA ZEPPELINA. ZVEZ. SENATORJU STEPHEN-SU BODO ODREZALI NOGO.

Friedrichshafen, Nemčija, 28. septembra. — ZR-3 bo vzpizoril svoje potovanje preko Atlantika v Lakehurst, N. J., dne 5. ali 6. oktobra, pod pogojem, da bodo dovoljevale to vremenske razmere. Tako je izjavil dr. Eckener, ravnatelj Zeppelinove družbe.

Pred svojim odhodom v Združene države bo vzela zračna ladja na krov gazolin ter živila, ki bodo tehtala osemsto funtov.

Priprave za polet so se že pričele.

PRED VOLILNIM BOJEM V ANGLIJI.

London, Anglija, 26. septembra. Konservativci so se pričeli pripravljati na volilno borbo. Pričakujejo, da pride še letos do volitev. Vzrok novih volitev bi bil v tem, ker so se angleške trgovske zbornice izrekle proti trgovinski pogodbi s sovjetsko Rusijo in bi vsled tega glasovali tako liberalci kot tudi konservativci proti vladi.

HIGHT IN MRS. SWEETIN NAJNOVEJŠI REKORD IMATA POSNEMOVALCE V ZRAČNEM POLETU

Južni Illinois je presenečen vsprico umora, ki spominja na afero Hight-Sweetin. — Stara pesem. Moralni pastor izjavlja, da hoče na vsak način živeti ter delovati v blagor človeštva.

Mount Vernon, Ill., 28. sep. — Ves južni Illinois je bil včeraj zvečer presenečen vsprico povesti o nadaljni ženi, ki je skušala zastrupiti svojega moža. Ta slučaj je povsem sličen slučaju “Rev.” Highta in Mrs. Sweetin, ki sta spravila s sveta svojega soproga in soprogo, ker sta se ljubila in ker sta se hotela vzeti.

Ženska v najnovejšem slučaju je Mrs. Ruby Harrington Tate. Njen mož, Harry, je umrl dne 3. septembra, potem ko mu je dala ženska arzenik. Par dni pozneje se je poročila vdova z Robertom Tate. Soglasno z njenim priznanjem jo je nasčuval Tate, naj izvrši umor. Dvojica se nahaja sedaj v okrajni jetnišnici v Marion, Williamson okraj.

Oblasti so se pečale z zadevo “Rev.” Highta in Mrs. Sweetin in medtem je prišla nova afera, ki je podvojila delo sodišč. Porota, ki bo sodila o slučajih, se bo sestala prvi ponedeljek prihodnjega meseca.

Mrs. Sweetin je kritično bolna in oblasti so mnenja, da najbrž ne bo dočkala obravnave. Tekom zadnjih štiri in dvajsetih ur ni izpregovorila niti besedice ter tudi ni zavžila niti najmanjše količine hrane.

Hight, ki se nahaja v Nashville, ima boljše živce. Ves svoj čas porabi z razmišljanjem, kako bi usel vislicam. Njegovo edino ugotovilo se glasi, da je izgubil vso pamet, ko se je zaljubil v dotično žensko in da mora biti vsled tega deležen milosti, ne pravice.

Zločin, katerega sta izvršila Mrs. Ruby Harrington Tate in Robert Tate, je bil zelo sličen zločinu Highta in Mrs. Sweetin, z edino izjemo, da je zahteval le eno žrtve. Ta žrtev je bil Joseph Harrington, mož dotične ženske.

Joseph Harrington in Robert Tate sta bila premogarja. Tekom zadnjega aprila, soglasno s priznanjem ženske, ji je pričel posvečati Tate veliko pozornost in v pričetku avgusta meseca ji je stavil predlog, naj zastrupi svojega moža.

V svojem priznanju je rekla najprvo, da je nameravala zastrupiti moža dne 21. avgusta, nakar je nadaljevala: —

Rekel mi je, da bo prinesel strup, katerega naj dam svojemu možu. Dne 25. avgusta mi je povedal, da naj mu dam za lunč nekaj graha ali kornice, katero bo on zastrupil. Naslednji dan sem mu dala nekaj graha v torbičo in zvečer se je vrnil moj mož domov bolan. Vedela sem, kaj se je zgodilo in v sredo je prišel Tate zopet v našo hišo.

— Mislim, da sem ga zastrupil “allright”, — je rekel, — a boljše je, če mu daš še to, — je rekel ter mi dal majhno škatljico z arzenikom.

Slučaj je povzročil najširšo pozornost, posebno vsprico senzacije, katero je vzbudila afera Rev. Highta in Mrs. Sweetin.

ŠESTDESETA OBLETNICA PRVE INTERNACIONALE.

Moskva, Rusija, 28. septembra. Po vsej sovjetski Rusiji so danes praznovali šestdeseto obletnico prve internacionale. Ustanovljena je bila pred šestdesetimi leti v Londonu pod predsedstvom Karla Marxa.

Sinovec je pri tej priliki izjavil, da vira v sedanjem času rdeča zastava nad šestino sveta.

Ameriški mornariški aeroplan je preletel v eni uri razdaljo 242 milj. — S tem je bil ustvarjen nov rekord.

Port Washington, L. I., 28. sep. Mornariški poročnik David Rittenhouse je uveljavil včeraj tukaj nov rekord, ko je letel s svojim aeroplanom z naglico štirih milj na minuto v Curtissovem mornariškem hidroplanu. Tekom celih trideset minut je vzdržal ta zračni letalec, ki je presegel vse svoje prejšnje rekorde, naglico 227 milj na uro. Prekosil je svoj prejšnji naglostni rekord za celih petdeset milj na uro.

Če bi se napotil Rittenhouse od Battery v New Yorku proti Times Square, bi dospel tjakaj v eni minuti, kar je komaj dosti časa, da se človek udobno vsede v vozu podulne železnice.

Novi uspeh ameriškega letaleca je vzbudil splošno presenečenje ter radost v letalskih krogih.

BANDIT JE MOLČAL CELIH PETNAJST LET

Bandit, ki je molčal petnajst let, je umrl brez priznanja. Niti izprememba smrtno obsodbe ga ni ganila.

Stoockton, Cal., 29. septembra. “Molčeči” Carson, prejšnji notorični bandit, je mrtve. Umrl je, ne da bi prelomil molk, katerega je vzdržal celih petnajst let in ki ga je obvaroval pred vislicami.

Charles Carson, kojega resnično ime se je glasilo Coreoran, je imel za seboj dolg jetniški rekord, ki se je pričel v New Yorku, ko je bil star devet let. Ko je bil zaprt v Folsom jetnišnici v Californiji, leta 1907, je bil eden sedmih kaznjencev, ki so prišli kapitana Murphyja ter se ga poslužili kot ščita pri nameravanem begu.

Murphy, njegov spremljevalec Jolly in vsi kaznjenci so bili ranjeni in štiri kaznjenci so pozneje podlegli poškodbam.

Carson je bil obsojen na smrt radi soudeležbe pri tej aferi in septembra meseca 1909, ko se je nahajal v samotni celici, je prenehal govoriti. Nobena razumljiva beseda ni prišla izza onega časa iz njegovih ust.

Januarja meseca leta 1913 so ga prevedli v tukašno bolnico za blazne, kjer je v sredo umrl. Celo objava, da je državni govrner izpremenil smrtno obsodbo v do smrtne ječe, ni mogla spraviti iz njega besedice.

PRT LET BO ZAPRTA, KER JE UMORILA OTROKA.

Rockland, Me., 26. septembra. Mrs. Margaret Langson je bila obsojena v ječo od petih do desetih let, ki je umorila svojega otroka. Truplo dojenčka so našli v bližnjem močvirju.

VELIKE POPLAVE V ITALIJI IN V FRANCIJI.

Benetke, Italija, 28. septembra. Reka Piave je prestopila bregove ter povzročila velikansko škodo. Brzjavni in telefonski promet sta prekinjena.

Tudi iz južnega dela Francije poročajo o velikih poplavih.

BOJAKI, NAROČAJTE SE NA “GLAS NARODA”, NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDRAŽENIH DRŽAVAH.

ZAGONETNA SMRT 77-LETNE STARKE

Oblasti iščejo njenega zeta. Osumljeni je zbežal iz hiše. Pred streljanjem je zahteval denar od svoje tašče.

Cincinnati, O., 28. septembra. Mrs. Frances D. Rawson, stara sedem in sedemdeset let, vdova Warren Rawsona, znanega veleklavničarja, je bila ustreljena včeraj zvečer v svoji palači podobni tukajšnji hiši. Policija je takoj pričela iskati njenega zeta, Vintona Perina, starega petdeset let, mlinarja, ki je pobegnil iz hiše ter izginil po streljanju.

Miss Nina Rawson, hčerka obstrljene, je bila dvakrat obstrljena, a ni bila resno poškodovana. Njena sestra, Josephine, je ušla sliči usodi s tem, da je zbežala z lica mesta.

Mrs. Debora Perin, žena pogrešenega in hčerka umorjene, je izjavila, da je njen mož zapustil dom proti večeru, s kovčegom in površnikom. Rekel je, da namerava odpotovati v Indianapolis, kjer je prevzel parni mlin. Izjavila je nadalje, da je bil njen mož skrajno nervozen, ker je potreboval finančne pomoči, da napravi svoje podjetje v Indianapolisu uspešno.

Ko je odprl vrata, je srečal svojega sina Vintona, kateremu je rekel: —

— Nikdar več me ne boš videl. Grem v Indianapolis.

S to izjavo je odšel Mrs. Perin je povedala policiji, da je pred svojim odhodom razpravljala o svojem finančnem položaju, nakar mu je ona svetovala, naj bo previden.

Spomni se, da imaš dva sina, ki morata celo življenje nositi tvoje ime, — mu je rekla. — Ne stori ničesar prenapetega.

Perin je odšel očividno naravnost na dom svoje tašče, ki se nahaja v Cliton, odličnem predmestju. Mrs. Rawson in njeni dve hčerki so se sedele v obednici ter kramlale, ko je vstopil. Glasi se, da je zahteval denar. Mrs. Rawson mu ga ni hotela dati in Perin je nato izjavil, da bo napravil škandal.

Miss Rawson je rekla, da je Perin obdolžil mater in sestro, da skušata napraviti iz njegove žene “sužnjo propalih študentov”.

Tekom zaslišavanja Mrs. Perin je izvedela Policijo, da so ji njena mati in sestra dajale denar za vsakdanje potrebščine.

Mati je baje rekla, naj prične Mrs. Perin boardinghouse za di-jake in to je najbrž tako razkačilo njenega moža, da je sklenil osvetiti se nad taščo.

MENIH IZDELUJE PROBOŠKE SLIKE.

Dunaj, Avstrija, 28. septembra. Iz Italije poročajo, da je tam povzročil velikansko senzacijo menih Claudio Monaldi s svojimi “proboškimi slikami”. Baje je iznašel fotografski aparat, s katerim lahko napravi sliko človeka, kakoršen bo čez pet ali deset let. V slučaju, da bo človek, ki se da na ta način fotografirati, umrl pred petimi leti, ostane fotografska plošča prazna.

(S takimi opornikami se da slepiti samo Italijane, ki se vedno postavljajo s svojo “kulturo”).

NADALJNE SLOVENSKE ŽRTVE V SUBLET, WYO.

Prijatelj našega lista nam poroča, da so se v Sublet Mine No. 5 ponorečili tudi naslednji rojaki: Joe Felician, doma iz Rečice; Frank Visočnik in Anton Turk. Ponorečeni Joe Felician je bil oči Franka Visočnika.

GOMPERS AGITIRA ZA LA FOLLETTA

Načelnik Ameriške Delavske Federacije je odločno branil La Follettovo stališče glede omejitve moči najvišjega sodišča. — Ze Rooseveltova platforma je vsebovala zahteve, za katere se bori neodvisni kandidat. — Najvišje sodišče mora imeti svojo moč in veljavo, toda ta moč naj ne presega gotove meje.

Washington, D. C., 28. septembra. — Predsednik Ameriške Delavske Federacije Samuel Gompers je objavil danes svoje nazore glede najvišjega sodišča, ki ima izmed vseh oblasti največjo moč v deželi.

Najvišje sodišče ima pravico zavračati sklepe senata in poslanske zbornice. Ta urad sestoji iz deveterih sodnikov in večina petorice neizpodbitno odločuje.

Pet najvišjih sodnikov lahko zavrne vsak sklep ljudske zakonodaje.

Samuel Gompers je rekel: “Mi nikakor ne zahtevamo, da bi se najvišjemu sodišču odvzelo vso moč, pač pa skušamo doseči, da najvišje sodišče ne bo imelo pravice končnega veta. Mi zahtevamo, naj ima narod pravico preglašovati vsak sklep najvišjega sodišča. Edinole na ta način zamore priti volja naroda do veljave, edinole na ta način bo zavladala v deželi prava demokracija.”

Gompers je rekel nadalje, da je ta predlog vsebovan v neki izjavi Ameriške Delavske Federacije ter da je ob enem tudi del platforme ameriškega neodvisnega kandidata Roberta La Folletta.

“Mi zahtevamo,” je nadaljeval Gompers, “da ima kongres pravico uveljaviti vsako postavbo katero bi označilo najvišje sodišče za neustavno.”

“S tem bi ne bil zadan najvišjemu sodišču nikak udarec. Baš nasprotno: Naša demokracija bi bila s tem še bolj posplošena in bolj demokratična. Nekaj podobnega kot zahtevamo mi, je zahteval že pokojni Roosevelt v svoji progresivni platformi.

“American Federation of Labor je prepričana, da je večina ameriškega naroda proti nadaljni urupaciji najvišjega sodišča, kojega sodniki, ki imajo doživljensko službo, lahko po svoje odločajo o vsem, kar je in kar ni dovolj ameriškega narodu.”

Vodstvo mednarodne zveze strojevodij, ki ima 300,000 članov, je izjavilo včeraj, da bo organizacija podpirala izvolitev La Folletta in Wheelerja.

KONEC NEZASLUŽENIH POČITNIC.

Quebec, Canada, 28. septembra. Vrhovni sodnik najvišjega sodišča Združenih držav, prejšnji ameriški predsednik, William Taft, bo odpotoval danes od tukaj v Washington. Poletni čas je preživel v Murray Bay.

TOVORNI PARNIK SE JE PO TOPILO.

Cleveland, Ohio, 28. septembra. Sedaj je izginil vsak dvom glede potopa tovornega parnika “Cliftona”. Tudi posadka 28 moških je izgubila življenje. Parnik so že dajali časa pogrešali, včeraj je pa vrgla voda na obrežje del razbite kabine.

ŽENSKO TRUPLO NAJDENO V GRMOVJU.

Lake George, N. Y., 28. sep. — V goščavi Fort George Parka so našli truplo neke ženske, ki je bila po zatrdilu oblasti umorjena. Ženska je bila stara kakih štirideset let.

PREJŠNI KAZNJENEC BAJE UBIL ŽENSKO.

Los Angeles, Cal., 26. septembra. Harry Connor je bil aretiran v torek tukaj v zvezi s smrtjo Mrs. Cliftona Runn iz Pasadene in velika porota ga je stavila pod obtožbo radi umora po prvem redu. Glavna priča proti Connorju je bil neki Frederick Gibson, ki je obdolžil Connorja, da je pretepel žensko ter jo nato ustrelil skozi srce.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU.

Danes so naše cene sledeče: **JUGOSLAVIJA:**
1000 Din. — \$15.00 2000 Din. — \$29.80 5000 Din. — \$74.00
Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.
Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje “Poštni čekovni urad”.

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:
200 lir \$ 9.90 500 lir \$23.75
300 lir \$14.55 1000 lir \$46.50
Pri naročilih, ki znašajo manj kot 200 lir računamo posebej po 15 centov za poštnino in druge stroške.
Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje Jadranska Banka v Trstu, Opatiji in Zadru.

Na poljudatve, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIB dovoljujemo po možnosti, da poseben dopust. Vrednost Dinarjem in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepredvidljivo; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vspraj, računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslati denar v roko. POŠILJATVE PO BRZJOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO V NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.—

Glede izplačil v amer. dolarjih gajte poseben oglas v tem listu.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 4687.

"GLAS NARODA"

SLOVENSKE DAILY

Owned and Published by

Myranda Publishing Company
(A Corporation)

FRANK SAKSER, President

LOUIS BENEDICT, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"

(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Na leto 1924 volja 100 na Ameriko	Za New York za leto 1924	77.00
in Kanadi	Za pol leta	38.50
Na pol leta	Za inozemstvo za leto 1924	77.00
Na leto 1924	Za pol leta	38.50

Subscription Yearly \$3.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno in praznično.
Dostaj, brez podpisa in osebno se ne priobčujejo. Denar naj se blagovito
plača po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nas
tudi prejmi bivališe nazaj, da hitreje najdemo naslovnik.

"GLAS NARODA"

(Voice of the People)

22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.

Telephone: Cortlandt 2276

TRADES UNION LABEL

VOLILNA GONJA

Naši deželi se nudi nov ter skrajno zanimiv prizor. Poleg starih, uveljavljenih strank, ki so sedaj vodile usode dežele, je stopila tudi takozvana neodvisna stranka, kateri načeljuje senator La Follette, odločni prvobornik svobodščin naroda ter v isti meri odločen nasprotnik sedanjih vladarjev Amerike, ki so robovi visoke finance.

Malo predsedniških volitev se je vršilo v zadnjih desetletjih, ko bi bilo vprašanje tako zapleteno kot je v sedanjem slučaju.

Sedaj vladajoča republikanska stranka ima skrajno težko stališče.

Razkritja, tikajoča se petrolejskega škandala in ostale korupcije v vladnih krogih, so v veliki meri vplivale na razpoloženje dežele ter omogočile rojstvo tretje stranke.

Demokratska stranka se je tekom vojne dosti blamirala ter pokazala, da ne zna gospodariti, vsaj ne, dokler ji bodo poveljevali kolegijski profesorji in drugi, ki nimajo niti malo pojma o praktičnih zahtevah življenja.

Posledica splošnega razočaranja, tako z republikansko kot demokratsko stranko je, da je bila ustanovljena vsaj na papirju, tretja stranka, ki ima ter bo imela tudi pri volitvah zaslombo vseh onih, katerim ne ugaja sedanja hinavščina, sedanje licemerstvo in si žele povratka starih časov, ko je bila Amerika res Amerika, ne pa dežela hinavcev in licemerjev.

Številni ameriški listi, posebno v velikih mestih, so vprizorili poskusna glasovanja, kojih namen je ugotoviti splošno razpoloženje naroda.

Ti listi, brez ozira na strankarsko barvo, dajejo prvo mesto sedanemu predsedniku Coolidge-u, a kot drugi ne pride na vrsto demokratski kandidat Davis, temveč takozvani "vstaški" kandidat neodvisne stranke, senator La Follette iz Wisconsinu.

To je skrajno značilno.

Demokratska stranka ima svoje glavne pristaše v južnih državah, kjer se vedni ni izmislil srda proti "Yankee-jem".

Republikanska stranka pa se zanaša v glavnem na puritanske države Nove Anglije in države Srednjega zapada, dočim je Daljni zapad ločen ter nezanesljiv.

Pristaši tretje ali neodvisne stranke pa se rekrutirajo iz vseh držav ter obstajajo v glavnem iz elementov, ki so prišli do prepričanja, da je "nekaj gnilega v danski državi", kot pravi princ Hamlet v slavni žalostni Shakespeare-ja in da je treba nove metle, ki bo pometla stari prah ter uveljavila nov red, brez preobrata in prekucij, kot kriče kateri skrajno pristranski listi.

Gibanje, ki je našlo izraza v tretji ali neodvisni stranki, je izraz splošnega razpoloženja v deželi, da je treba enkrat za vselej končati sedanji sistem korupcije, ki se prav posebno razvil in razbahal izza uveljavljenja prohibicijske postave.

Narodne volitve, ki se bodo vršile v pričetku novembra meseca, bodo določile, če je ameriški narod samozavesten, če se zaveda svojih pravic in svobodščin ali če je slepo orodje profesionalnih politikarjev ter koritarjev dveh starih strank, ki domnevata, da imata patent na vlado dežele.

Ženeva, sedež Lige narodov.

Švicarsko mesto Ženeva, kjer se je pred kratkim pričelo peto zborovanje Lige narodov, je bilo za časa svetovne vojne centrala Rdečega križa in je kot tako storilo mnogo dobrega za človeštvo v splošnem. Švica sama je v usodnih letih svetovnega pokolja predstavljala srečno, oazo, katere se vojna furija ni upala dotekniti. Radi tega je postala mednarodno shajališče politikarjev, državnikov in to se razume samo ob sebi — vohunov.

Eni so se zatekli v Švico radi svoje osebne izpostavljenosti in varnosti na tujem, drugi so iskali v nevtralnem deželu stike za hrbi sovražnih armad, vohuni pa so delali za sovražnike in prijatelje, — prvi vrzati pa sami zase.

Po vojni je odpotobalo iz Švice ogromno število ljudi, ki so leta in leta živeli ob švicarske koncilijantnosti. Posebno Ženeva, znana po svojih naravnih krasotah, se je temeljito izpraznila. Leti 1922 in 1923 sta radi denarnih razmer hudo potlačili deželo v gospodarskem oziru. Visoka cena švicarskega franka je inozemskim gostom naravnost onemogočila pot do dežele. Doma pa je nastala brezposelnost, ki je poganjala iz posledice svetovne vojne. Švica, ki vedno živela od tujkega prometa, je radi tega prišla v neljube škrupce. Toda kriza je kmalu minila in dobra usoda je vrnila Švici milo za drago.

Ženeva je postala sedež Lige narodov, ki se je utaborila pod stre-

ho bivšega hotela "National". Zgraba leži ob strani "Quai du Montblanc", katerega so pozneje prekrstili v "Quai Wilson". Zgradba stoji sredi prekrasne parka in v steno hiše je vžidana velika spominska plošča, na kateri se blišči ime bivšega ameriškega predsednika, ustanovitelja Lige narodov, Woodrowa Wilsona.

Ta palača, da je v mnogih ozirih povzročila, da je tujski promet v Švici zadnje dve leti tako znatno narasel. Dejstvo samo, da so se na švicarskih tleh sestajali najznamenitejši državniki, je vplivalo tudi na inozemce, ki so začeli zopet izbirati Švico za cilj svojega potovanja. Osebnosti kakor Herriot, MacDonald, Thénis, Salandra, Branting, Karnebeck, Beneš, Duca, Marinković in podobni možje, so začeli privlačiti ljudi vseh narodov v Ženevo. Tako je dobilo mesto naposled goste, katerih si je tako želelo.

Poleg tega pa je Ženeva izbra-

na tudi za središče drugih važnih dogodkov, na pr. za sedež kongresa duševnih delavcev, katerega sta se udeležila poleg drugih oče revalitetne teorije Einstein in francoski filozof Bergson. Vse to je privabilo v Ženevo nove množice ljudi.

Ženeva je po svojih naravnih lepota divno mesto in je igrala tudi v življenju mnogih svetovnih veleumov važno vlogo. Veliko je število učenjakov in odličnikov, ki so si izbrali Ženevo za sedež svojega delovanja, ali ki so tu najraje prebivali. Omenjamo samo Calvina, Voltaires, Rousseaua, Byrona, madame de Staellovo itd.

Pred vojno so posebno številno posejali Ženevo Francozi, ki pa so po vojni radi svoje slabe valute morali izginiti. Danes najdemo med tujci v Ženevi največ Angležev in Američanov, poleg njih pa je tudi mnogo Nemcev. Vojna je tudi Ženevi prinesla težke dneve, katerih niso prijazni Švicarji prav nič krivi.

ZANIMIVI IN KORISTNI PODATKI

(Foreign Language Information Service. — Jugoslav Bureau.)

POLOŽAJ ŽENSK — NEKDAJ IN DANES.

Kot vsakdo ve, so tekom minolega stoletja nastale velikanske spremembe v socialnem in gospodarskem življenju Evrope in Zdr. držav. Te spremembe so imele dalekosežne posledice na ženske, kar se tiče njihovega načina zasluzka, njihove vzgoje in njihovega pravnega in političnega položaja.

Koncem osemnajstega stoletja je obstojal za ogromno večino žensk le en poklic: gospodinjstvo in drugo domače delo, ki se je opravljalo na isti način kot so ga opravljale neštete prejšnje generacije. Oskrba hiše in dece, kuhanje, šivanje, predenje in drugi manjši hišni opravki so popolnoma zavzemali njihov čas. Malo je bilo tedaj kupovanja in prodajanja. Osebnim potrebam se je tedaj zadostovalo na dako bolj enostaven način kot danes; lastni poljedelski pridelki in lastna domača industrija so preskrbovali nalone z vsemi potrebščinami.

Prilik za vzgojo, kot si jo danes predstavljamo, je bilo malo ali nič. Heerke širokih mas ljudstva so se učile doma, kar naj potrebujejo, ko postanejo lastne gospodinj. Nepismenost med ženskami je bila splošna. Ni bilo priključka za deklice nobenega socialnega razreda, niti za najbogatejše, la bi se izučile na vseučiliščih ali pripravljale za kak profesionalni poklic.

V večini držav je bila ženska v pravnem pogledu odvisna od moškega. V očeh civilnega zakona je imela isti položaj kot otrok. Ženska ni mogla sklepati pogodbe. Ni mogla tožiti niti biti tožena. Za njene prestopke civilnega značaja je bil odgovoren oče ali mož. Ženska ni imela lastnine; kar je dobila ob poroki, je postalo last moža. Imela je le malo pravic glede svojih otrok. Ako je delala izven hiše, je mož pobiral njeno plačo.

Ženske, kakor tudi velika večina moških, so bile izključene iz vsakih političnih pravic. Vkolikor je kje bilo volilnih pravic, so obstojale le za moške posestnike. Tudi tam, kjer je že obstojala nekaka stopnja parlamentarne vlade, ni ta niti od daleč zastopala velike večine državljanov.

Začetkom tega stoletja pa je bil položaj ves drugačen. Tovarniška industrija je stopila na mesto domače industrije. Pripravljanje oplačil in precejšen del pripravljavanja jedi je prešlo iz gospodinjstva v tovarne, kjer so žene in dekleta pazile na stroje ali opravljale enostavna mehanična dela. Mesta in trgi so postali industrijska središča, kjer so si moški in ženske — in tudi otroci — zaslužili svoj kruh potom dela v tovarnah ali delavnicah. Dostikrat člani ene same družine so delali v isti tovarni, ali ravno tako pogosto so bili nameščeni vsak drugje. Vsak je imel poseben zaslužek.

Mnogo žen in deklet, ki niso prenesle svoj tradicionalni poklic z doma v tovarno, so našle druge načine zasluzka. Nastale so velike trgovine za prodajo to-

varniških pridelkov in z njimi potreba po velikih množicah prodajalk. Trgovske in javne pisarne so začele uporabljati ženske pisarniške moči. Ti in neštevilni drugi poklici so polagoma privabljali čim dalje večje število deklet, ki delajo v letih med solo in poroko.

Vsaka dežela, kjer so se razvire tako spremembe, je našla potrebno napraviti zakone za zaščito mladih žensk pred nevarnostmi predolgi delovnih ur, nočnega dela itd. V nekaterih deželah so zakoni, ki obvarujejo žensko pred delom v času pred poroko in po porodu. Nekatere države so poskrbele za pokojnišne materam neoletnih otrok, tako da ne bi bile prisiljene iti v tovarno in vsled tega zanemarjati otroke. Dasi je veliko razlike glede stopnje zaščite, ki jo zakoni te ali one dežele nudijo ženskam v industriji, vendarle vse zapadne dežele imajo nekako vrsto zakonov v tem pogledu.

Tekom minolega stoletja so se prilagodnosti za naobrazbo velikanske povečale. Moški in ženske — ali te zadnje veliko bolj počasi — so se lotili teh boljših prilagodnosti. Sedaj, skoraj v vsaki zapadni deželi, more deklica, ako hoče, doseči isto izobrazbo kot njen brat. Na sploh rečeno, je izobrazba v evropskih deželah prilagojena potrebam raznih socialnih razredov. Nikaka dežela pa ne nudi dekletom takih olajšav za izobrazbo iz otroškega vrta do vseučilišča kot Združene države.

Število ženskih v raznih znanstvenih poklicih raste vsak dan. O odvetnicah in zdravnicah se prejšnji generaciji še sanjalo ni.

Druge spremembe so nastale v pravnem in političnem položaju žensk. V nekaterih deželah imajo poročene ženske pravico upravljati neodvisno svoje lastno premoženje in imajo popolno pravico do svojega zasluženega denarja. V nekaterih deželah ima mati enako pravico z očetom glede oskrbe otrok. V mnogih deželah sme ženska opravljati trgovske posle s popolno odgovornostjo. Splošna tendenca je, da se ženskam podeli isti položaj pred zakonom kakor ga imajo moški.

Morda najbolj pomembno gibanje v tem pogledu je priznanje ženske volilne pravice. Prva evropska dežela, ki je to storila, je bila Norveška, ki je leta 1907 podelila ženskam volilno pravico. Od tedaj je ena dežela sledila drugi v politični emancipaciji žensk. Priznana jim je bila ne le aktivna, marveč tudi pasivna volilna pravica, t. j. pravica biti izvoljen. Ženske sedijo v parlamentu na Finskem, Angleškem, Nemškem in v drugih deželah. Tudi tam, kjer ženske nimajo še istih političnih pravic kot moški, je vprašanje ženske volilne pravice na dnevnem redu in tok časa je tak, da kmalu ne bo več moderno razviti dežel brez ženske volilne pravice.

Peter Zgaga

V stari domovini, v Ljubljani, Novem mestu, Celju in Mariboru se vrše porotne obravnave.

Na vrsto prihajajo vsakovrstni zločinci. Največ je ubijalcev in detomorilk.

To je star greh našega naroda ter ne očituje najdovršenejših kulture.

Ubijalec dobe prevprečno po deset mesecev ječe. Prijetilo se je, da je bil sin, ki je očeta ubil, oproščeno.

Detomorilke so bodisi oproščene, bodisi obsojene na tri leta ječe.

Z eno besedo rečeno, v Jugoslaviji jako neprimerno merijo kazni.

Ameriški bogataš, ki hoče uganjati kake kriminalne neumnosti, naj gre v Jugoslavijo. Tam bo milostno sojen.

Pa tudi jugoslovanska pravica je trda in stroga. Seveda, le v gotovih slučajih.

Tako je naprimer poročalo časopisje, da so vzeli v jugoslovansko armado človeka, ki je član verske sekte Nazarencov. Ta verska sekta prepoveduje ubijanje.

Ko so mu rekli, naj prispeže kralju, da mu bo zvest na suhem in na morju, v miru in v vojni, v dežju in v jasnem vremenu, ni hotel tega storiti.

Brez posebnih komedij so ga obsodili na deset let ječe.

Poleg teh desetih let je pa dobil za pridavek še eno leto, ker je pripadal prepovedani sekti Nazarencov.

*

Strah je moč sovraštva.

Le tisti lahko sovraži, kdor se boji ljudi.

Kdor pa lahko premaga bojažen pred ljudmi, je zmogel najvišje sreče: ljudi ljubiti.

*

Časopisje poroča:

Poročila se bo plesalka Leonarda Hughes, ki je bila že šestkrat poročena in šestkrat ločena. Vanjo se je zaljubil Mlad Argentinec, ki je vreden najmanj petnajst milijonov.

V plesalko je bil zaljubljen španski kralj Alfonzo čez svoja velika ušesa in dva vojvoda sta ji že dvorila.

Iz vsega tega je razvidno, da ima plesalka za seboj precej burno preteklost.

Bog daj, da bi tudi v svojem sedmem zakonu ne imela otrok.

Če je kdo revež na tem svetu, je revež otrok iz takega zakona, kljub vsem milijonom, ki so mu na razpolago.

*

V teku je velika volilna kampanja. Ostra je, kakršne že zdavnaj ni bilo.

Značilno pri tej kampanji je pa naslednje: Nekaterim kandidatom očitajo, da preveč govore, drugim da premalo. Nekatere pozivajo, naj še več govore, drugim svetujejo, naj skrbno drže jezik za zobmi.

*

"Reverend" Hight, ki je zastupil svojo ženo v namenu, da se poroči s novo ljubico, noče biti obešen. Pravi, da bi z veseljem izvrševal v kaznilnici duhovniško službo ter spravljal jetnike na prava pota.

Taka ideja se zamore poroditi edino v glavi nadutega protestantskega pastora.

In taka ideja se zamore edino le v Ameriki vresničiti.

*

Republikanski podpredsedniški kandidat general Dawes je rekel, da se ne sme politiko spravljati v stik s poljedelskim vprašanjem.

To bi bil za politike usodepoln udarec.

Edinole farmerjem še lahko obetajo boljše čase.

Industrijski delavci že zdavnaj več ne verujejo njihovim obljubam.

*

Ruski veliki knez Ciril se je proglasil za carja vseh Rusov.

To je prenešto nevarna stvar.

Škoda, da je bivši ruski car Nikolaj že mrtev.

On bi Cirilu lahko povedal, kako je nevarna ta stvar.

Jugoslovanska

Katol. Jednota

Ustanovljena 1. 1898

Inkorporirana 1. 1901

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:

Predsednik: RUDOLF PERDAN, 933 E. 185 St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, 1308 E. 32nd Street, Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH MISHLE, Ely, Minn.
Blagajnik: LOUIS CHAMPA, Box 961, Ely, Minn.
Blagajnik neplaćanih smrtin: JOHN MOVERN, 413 — 13th Ave. East, Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:

Dr. JOE V. GRAHEK, 803 American State Bank Bldg, 600 Grant Street at Sixth Ave, Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

ANTON ZBASNIK, Room 206 Bakewell Bldg, cor. Diamond and Grant Streets, Pittsburgh, Pa.
MOHOR MLADIĆ, 1334 W. 13 Street, Chicago, Ill.
FRANK SKRABEC, 4822 Washington Street, Denver, Colo.

Poradni odbor:

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. FORENTA, 310 Stevenson Bldg, Puyallup, Wash.
FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Avenue, Cleveland, O.

Jednotno uradno glasilo: "Glas Naroda".

Vse stvari tikajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljave naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošila na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška spravevala naj se pošilja na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajniku bližnjega društva JSKJ. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi z 8 člani ali članicami.

Maščevanje.

Cestni pometac v Budimpešti Frane Mestyan je vrgel svojo taščo z mostu v Donavo, kjer je utonila. Kot vzrok je dal na policiji na zapisnik:

"Mestyan je moral umoriti svojo taščo, ker je preveč pojedla. On je zelo reven, zasluži malo in mu ni nikakor bilo mogoče vzdrževati ženske. Dolgo je čakal, da bi "prostovoljno" umrla, pa 74-letna žena je imela tako žilavo življenje, da je bil končno prisiljen spraviti jo s poti.

Pometac je storil vse, da bi preprečil "najhušje". Nikoli ni poklical zdravnika, kadar je bila starka bolna. Hranil jo je s polkvarjenimi jedili in ji nakazal stanovanje v pasji hišici, kjer je močno vleklo. Tašča pa se nikakor ni hotela odločiti, da bi šla na om svet".

Sosede Mestyanovi so potrdili, da je leta z naravnost zverinsko grozovitostjo storil vse, da bi pomagal svoji tašči na oni svet. Staraka je dobesedno živela kot pes. Vedno je bila z verigo priklenjena na pasjo hišico. Zet jo je tako pogostoma pretepal, da je bilo njeno telo vse plavo in polno bul. Ker je morala ležati na gnili slamici. Kot edino hrano je dobivala plesniv kruh. Vodo je pila iz umazane posode, ki je stala pred hišico.

Državno pravdnstvo je na podlagi teh izpovedi vložilo proti zverini v človeški podobi obtožnico radi premišljenega grozovitega umora.

Živalski dvoboj.

Boj jelenov v času, ko se parijo, je znan pojav in je bil že neštokrat opazovan. Jeleni se bi-jeta toliko časa med sabo, da eden obleži. Taki živalski dvoboji pa se ne vrše samo med jeleni, temveč med raznimi drugimi zvermi in več takih duelov na življenje in smrt opisuje neki angleški naravoslovec. V koloniji Kenja je opazoval strahovit boj med krakodilom in nosorogom. Krokodil je zasidil svoje ostre zobe v zadnje noge nosoroga. Bil je strahovit boj; velikanski curki vode so šivili v zrak; ali vsi napor nosoroga so ostali brezuspešni. Krokodil ga je potegnil globoko v vodo in končno je ogromno telo izginilo pod vodo.

Nadalje opisuje naravoslovec boj med antilopo in levom, ki je je napadel. Štirikrat je naskočil sestradan lev na antilopo, ki si je gasila jezo. Štirikrat se je nasadil na roge antilope in končno se mu je rogove zarinilo v truplo. Obe živali sta padli na tla in antilopa si je pri poskusu, da izvleče roge levevega trupla, zlomila vrat.

Omeniti moramo tu, da je to posebna vrsta antilop, ki se zoperstavijo levu, to so takozvane Oryse antilope, ki imajo sabljasto rogovje. Strahovit boj je naravoslovec opazoval v Braziliji med boconstrictor in jaguarjem. Dasi ravno je velikanska kača jaguarja popolnoma ovila, je ta kača s svojimi kremplji tako strahovito razmesarila, da je morala popustiti in jaguarju je uspelo pobegniti.

Priporočljivo je, da nam pošljete

VASE PRIHRANKE

kateri ste se odločili obrestonosno naložiti, najkasneje do —

1. oktobra t. l.

da jih zamoremo od tega dne naprej obrestovati.

Naša banka plačuje na vložke na

"Special Interest Account"**4% OBRESTI NA LETO**

a sigurnost je v vseh ozirih zajamčena.

Naj bo Vaše sedanje hranjenje Vaša zaslomba za vse slučaje v bodočnosti; radi tega vložite Vaše prihranke v solidno in sigurno domačo banko.

VSE DRUGE BANČNE POSLE IZVRŠUJEMO TOČNO IN ZANESLJIVO

Frank Sakser State Bank

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Legende o mesojednih rastlinah.

Zagonetne reči imajo v očeh šir. knji "drosera, rotundifolia". Zna-
še javnosti in celo med učenjaki meniti naravoslovec se je zlasti dol-
ter znanstveni, ki vedno veliko pri- go prizadeval, da objasni koleba-
vložno silo. Na temelju tega nag- nje vlakem, ki jih je nazval "kle-
nenja k vsemu neobičajnemu sloni šee". Hotel je na vsak način ugo- s katerim mori svoje žrtve. Allis pa na je torej misel, da bi si izbral
tudi znamenita teorija o takezva- tovit, kako in zakaj, da se vlakna je vendar našel med naravoslovci žuželke za svoje gnezdo uprav tisti
nih mesojednih rastlinah.") gibljejo, če pride na list žuželka, pristaše, ki so videli v muholovki del rastline, ki je namenjen, da jih
Mnogim čitateljem je gotovo Njegovo pozornost je vzbudilo nekako vez med rastlinstvom in ži- uniči. Čim je kaka rastlina pokri-
znana pretresljiva povest o dreve, čudno dejstvo, da ostane rastlina valmi.

su — vampirju. O tem čudovitem povsem mirna, če piha veter ali ee- Zda pa pogledimo kaj pravijo
drevesu pripovedujejo popotniki, lo lije dež. Niti listi, niti kličice se nasprotiki te domneve. Če nima mesojedne.
ki so živeli delj časa v srednji ne gamejo. Čim pa se je dotakne rastlina korenin, to še ne pomeni, Tako sodijo na pr. tudi o "dyb-
Afriki. Tam v divjih pragozdi, žuželka ali majhen drobec kake da je mesojedna. Vse vodne zelene saeus sylvestris", ki raste ob po-
kamor redko stopi noga civilizira- snovi podobne steklu, se vlakna rastline se hranijo s pomočjo listov tih. Njeno steblo in listi so pokri-
vo; listi se polagoma spuščajo na sebi azot in žveplo. To pa so živa- nobenih žlez, ki bi imele v sebi lini. Poizkusi pa so tudi v tem
nesrečneža in ga začno požirati. lim najbolj podobni rastlinski e- prebavni sok. Končno treba še o- slušaju dokazali, da absolutno ne
Kri pomešana s sokom te strašne lement, kar po Darwinovem mne- meniti da "utricula" izbornu uspe- gre za mesojedno rastlino.
rastline, odteka po debli, navzoči ju sijajo potrjuje teorijo o me- va tudi v akvarijih napolnjenih z
divjaki pa ližejo to ostudno teka. sojedni rastlini drosera.

čmo, ki jih uspava v neki poseb- Da pojasni ta problem s kemi- ali žuželke. K družini teh rastlin
no sladki opoj. To drevo je seve- nega in fiziološkega stališča, je na- spada tudi takozvana "pinguic-
da plod človeške fantazije. Ali po- pravil učenjak sledi poiskav. Na la", ki raste po močvirjih. Tudi to
leg legende je nastala tudi znan- list omejene mesojedne rastline je smatrajo nekateri naravoslovci za
stvena teorija. Kako se je mogla položiti v različnih krajih majhne mesojedke. Ta velika rastlina brez
pojavit in razviti? koščke kuhanega jajčnega belja- stebila z mesnatimi listi je dobila

Na blatnih ravninah ali na vlaž- ka. Čez nekaj časa so postali ti svoje ime od tega, ker so njeni li-
nih tleh naših krajev raste evet- koščki mehki in prozorni. Iz tega sta pokriti z vlakni, s pomočjo ka-
lica, ki jo pozna botanika pod ime- je Darwin sklepal, da ima rastlina terih lovi in obljeplja žuželke. Pri
nom "doseru". Ljudje ji pravijo v sebi neko snov, podobno peps- točnejšemu opazovanju pa vidimo,
solnčna rosa ali rosica. Ta rastlina nu, ki opravlja isto funkcijo kakor da ugonobe žuželke, ki so se prile-
za okroglimi listi in nežnimi be- človeški želodec. Domneval je da pile na list, mikrobi, ki se razvija-
lini cveti je dobila ime od drob- prodre ta razkorjena snov v vlak- jo na listu, ne pa list sam.

svetijo na solnceu kot rosa. Na lina pogoltno. Med eksotičnimi rastlinami je
prvi poleg povsem navadna je. Da potrdi očetovo teorijo, je na- stvo mesojedstva. Večina teh rast-
drosera najbolj tipična predstavi- pravil tudi F. Darwin več poizku- lin raste v tropičnem pasu, v vro-
teljaja onih rastlin, ki jim pravimo sov. Dal je dve te rastline zeli in vlažnih krajih. Listi imajo
mesojedke. Prvi poizkus z neobi- v globoke posode, napolnjene z zelo originalno obličje. Ob robu
čajnim svojstvom te rastline je na- mihom, ter jih pokrij s tenkim imajo namreč kocine, ki nosijo na
pravil leta nemški naravoslovec pokrovom. Razdeljene so bile v dva konen manjše ali večje čašice, ka-
Rott. Sredi lista "drosera rotundi- dela: ene je pustil naravoslovec kor je pač rastlina. Na dnu teh

folia", piše ta učenjak, "sem po- rasti povsem samostojno, na liste čašice je tekočina, čije glavna se-
ložil previdno, ne da bi se lista do- drugih je pa neprestano polagal stavina je voda. Ta tekočina se na-
takmi, mravlja. Žuželka je hotela koščke pečenega mesa. Koncem le- bira od soka rastline. Za najbolj
plezati, toda list jo je z nekim ta je F. Darwin opazil, da steblo tipična predstavitev takozvanih
posebnim sokom oviral. Njene no- in seme tiste rastline, ki jo je hra- eksotičnih mesojednih rastlin ve-
žice so obličje, kraji so se nagnili nil, daleč nadkriljuje poteži dru- ljata "sarracenia" in "nepenthes"
k sredini, polagoma pa so objeli go, ki je rastla samostojno. D- vzhodnoindijski vodni rastlini, či-
mravlja tako tesno, da se sirota ni kaz, da je to mesojedna rastlina. jih višina znaša 6-9 funtov. Nara-
mogla več gamiti. Kmalu se je za- je bil torej tu. To svojstvo pa so voslovci so ju spočetka proučevali
pravil list zvijati. Mravlja je po- naravoslovci prenesli takoj na vso po Darwinovi metodi; hrani so ju
ginila čez četrto ure, torej prej, družino takozvanih rosic. Med tem z mesom in beljakovino, opazili so,
predno so prišla do svojega ple- rastlinami je ena zelo zanimiva, kako utonejo žuželke v tekočini,
na vsa vlakna." Podobna je rastlini, ki jo poznajo naliti v čašicah itd. Prišli so do za-
Poizkus nemškega naravoslovca v tropičnih deželah pod imenom ključka, da sta "sarracenia" in
je zbudil zanimanje vsega znan- djena muscipula. Njeni listi so iz- "nepenthes" mesojedni rastlini.
stvenega sveta v Evropi. Zlasti redno občutljivi. To rastlino je na- Nekateri so izmerili višino čašic
mnogo so se pečali učenjaki s tem šel že v prvi polovici XVIII. sto- druge rastline (0.50cm) in sklepa-
problemom proti koncu devetnaj- letja angleški naravoslovec Allis, li, da lahko požirajo te čašice žu-
stega stoletja. Več naravoslovcev ki jo je hotel kultivirati in presa- želke prav tako kakor ptica.

je priznalo, da spada drosera med diti na evropska tla. Poslal jo je Poznejša raziskavanja so pa
mesojedne rastline. Med njimi je svojemu prijatelju obenem s pi- dognala, da so tudi te rastline po-
bil tudi Darwin, ki se je tako nav- smom, v katerem pravi: vsem nedolžne. Poizkusi so nam-
dušil za to teorijo, da je posvetil. "Nebroj majhnih rdečih vlaken, reč dokazali, da so količina teko-
debelo knjigo (300 str.) samo rast- ki pokrivajo površina lista, izlo- čine v čašicah stalno menja v od-
čuje brzkone sladke sok in vabi z visnosti od spremembe ozračja.

*) G. Bronnier, Le légende des n'jm žuželke. Čim pa se žuželka s Kadar je zrak vlažen, je tudi te-
plantes carnivores. "Nouvelle Re- svojimi nožicami dotakne teh ob- kočine manj. Očividno je, da ti
vne" 15. III. 1908. čutljivih delov, se obe polovici li- nenavadni listi niso nič drugega,

V oklepu mesojedke.

sta streti, objamesti žuželko ter jo nega aparat, ki regulira količino
zadaviti. Da žrtev ne uide, ima vlake v rastlini. To je čudovita
rastlina sredi lista tri igle, ki za- naprava matere narave. Poleg te-
bodejo žuželke." ga so naravoslovci dognali, da se

Allisov prijatelj seveda mi ver- na teh rastlinah kaj rade naselijo
jel, da se hrani djonea muscipula mravlje, da polagajo nekatere
in da ima celo orožje, želke na njih jajčeca itd. Absurd-
s katerim mori svoje žrtve. Allis pa na je torej misel, da bi si izbral
tudi znamenita teorija o takezva- tovit, kako in zakaj, da se vlakna je vendar našel med naravoslovci žuželke za svoje gnezdo uprav tisti
nih mesojednih rastlinah.") gibljejo, če pride na list žuželka, pristaše, ki so videli v muholovki del rastline, ki je namenjen, da jih
Mnogim čitateljem je gotovo Njegovo pozornost je vzbudilo nekako vez med rastlinstvom in ži- uniči. Čim je kaka rastlina pokri-
znana pretresljiva povest o dreve, čudno dejstvo, da ostane rastlina valmi.

Zda pa pogledimo kaj pravijo naravoslovci takoj prištevajo med mesojedne.
Tako sodijo na pr. tudi o "dyb- saeus sylvestris", ki raste ob po-
tih. Njeno steblo in listi so pokri- ti z iglami. Pristaši teorije o me-
sojednih rastlinah pravijo, da so te igle smrtonosno orožje, name-
njeno žuželkam, ki lazijo po rast- lini. Poizkusi pa so tudi v tem
slučaju dokazali, da absolutno ne gre za mesojedno rastlino.

Od vse znamenite teorije o meso- jednih rastlinah, ki oni na ne-
zadostnem poznavanju prirode, nam potemtakem ne ostane nič. Čitatelji pa utegnejo vprašati, če- mu imajo nekatere rastline tako čudne organe, če niso mesojedne. Čemu torej vsi pojavi, ki smo jih omenili pri nekaterih rastlinah?
Nastane vprašanje, jeli služijo vsi organi živih bitij gotovemu cilju? Ne. Čemu ima na pr. človek gibal- ne ušesne mišice? Mnogi ljudje lahko migajo z ušesi, pa nimajo od tega nobene koristi (avtor menda ne misli tu gotovih ljudi, ki imajo od tega svojstva veliko korist. Op- ured.) Čemu potrebuje človek iz- rastek na slepem črevesu? Mar ga ima samo zato, da dobi vnetje sle- niča?

Da, slednjič so tudi naravoslov- ci prišli do dna apriorni ideji o redilnih in prebavljalnih funkcijah danih organov in si ne prizadevajo več, da jim najdejo drugo opravilo. Mnogi teh organov so omenjenim rastlinam zelo dobrodošli, toda ne zato, da bi se hranile z mesom, temveč v drugem smislu. "Sara- cenia" ima čašice zato, da dobiva dovolj mokrote. One so ji regu-
lator količine mokrote, ki jo potre- buje rastlina, da se ne posuši. Me- hurčki "utriculae vulgaris", polni zraka drže rastlino na vodni gla- dini, kadar cvete; pozneje, ko je odevetela, izločijo mehurčki zrak in rastlina se pogrezne na dno, kjer polaga v blato svoje seme. V mi- kroskopičnih bitjih je sploh ne- broj originalnih oblik in svojstev, ki jih znanost doslej še ni mogla pojasniti.

Polom angleške svetovne razstave.

Svetovna razstava britanskega imperija v Wembleyu pri Londo- nu bo končnoveljavno zatvorjena koncem oktobra. Prvotni načrt, da bi se prihodnje let zopet ponovi- la, je sedaj padel v vodo. Pod- odbor kabineta je odločil, da vla- da nikakor ne more utrpjeti na- daljnjih izdatkov za razstavo, ki izkazuje velik primanjkljaj.

Nova sovjetska republika.

Kakor poročajo listi, je skle- ajla sovjetska vlada v Moskvi, ustanoviti moldavsko republiko ob meji Besarabije. Nova republi- ka ima okrog 400.000 prebivalcev.

NEMŠKA PRINCESINJA

Aleksandra Šlezvik-Holštajnska.

Najboljše črtice Ivana Cankarja.

V gaju.

Jesensko listje, rdeče, žareče, listja ne večernih sene, šla sta ka- je v solnce žumelo, paic je smrt, kor skozi svoje lastne mlade sa-
Večerni žarki, tiho bežeči, so se to- nje. Slišal sem šepetajoče besede, nje. Slišal sem jih razločno v svojem
pili v daljni mrak. slišal sem jih razločno v svojem

Sedel sem v senci podkostonjem, sreč, ko sta bila že daleč, dvoj- Na sreč mi je težko ležala tista sene v mraku... Nič več ne morem
žalost, ki jo občuti človek, kadar govoriti, ne napisati teh besed; se ugleda, kakor v neusmiljenjem meni so kaplje, v posek izlite, list-
ogledalu, sebe in svoje življenje, je, pohojeno na tleh. Mladost, lju- hojeno. Kje je zdaj tisto spozna-
svoje nehanje in preobrazanje, svo- bezen, zvestoba, upanje v prihod- nje, kje hrepenenje in boj in zna-
so mladost in svoje umiranje. Vse, nost, vera v srečo. Besede ne- ga?... Dvaje sene se je tiho iz-
kar je mislil in storil, zadobi ne- razumljive in prazne, kakor brez- gubilo v mrak, v pošustevanju ve-
nadoma drugačno lice in drug po- miselna govornica vetra v vejevju. Iega listja so vtihnili koraki. Z
men. Prišel je v kraj, ki mu je bil Tam daleč v mraku, tam so še žive njuma je šlo in se je izgubilo spo-
drag v spominu, gledal je vsa za- in vroče; kmalu bodo ležale v spo- znanje, hrepenenje, življenje —
to ti, zibel moje mladosti? To ni... "Ti presladka, ljubezniva"... kje. Prišlo je mimo dvojce starih go-
tvo obraz, slepe so tvoje oči in si zdaj, ti presladka, ljubezniva? spodov; vračala sta se v mesto,
me ne pozdravljajo!" Srečal je Ti v daljnih mislih te ni več... trudna sta bila in vpognjena, v
od sreč ljubil; pust in hladen je. Še v daljnih mislih te ni več... obnošene sukne tesno zapeta. Zde-
njegov pogled, njegova roka je. Prišlo je dvojce starih ljudi; vra- lo se mi je, da sem že videl, pred
čuden in ga ni spoznal. "Kaj si mi- nima, kakor vello listje v pesku. eno samo mimoto videl ta nagrb-

Kar je bilo nekoč živo, je okame- ral ob palico, ona je bila skljuje-
nelo, je brez duše in besede... Vsa- na v paz to je enakomerno stresa- lena; in da sem slišal te grgrajo-
ka misel, tako močna in vroča je- la z glavjo. Govorila sta počasi in
uri poroda, je živela le v edini memljaje z velimi ustnicami.

"Kmalu pritisne zima, skrbeti bo treba za drva!"
"Za drva!"
"Huda zima bo, se bojim!"
"Daj Bog, da jo prebije!"
"Daj Bog!"

Vzdihovaje, upognjena in trepe- tajoča sta počasi tonila v moč.
List za listom pada s tega drevesa, Potegnili je močnejši veter in
kmalu bo drevo suho in golo. Pre- ploha listja se je vsula na pot...
navljanja ni, ne prerajanja; kaj ba- Prišlo je z lahkim koraki dva-
List za listom pada s tega drevesa, Potegnili je močnejši veter in
kmalu bo drevo suho in golo. Pre- ploha listja se je vsula na pot...
navljanja ni, ne prerajanja; kaj ba- Prišlo je z lahkim koraki dva-
List za listom pada s tega drevesa, Potegnili je močnejši veter in
kmalu bo drevo suho in golo. Pre- ploha listja se je vsula na pot...

Večerno se je v gaju; zapihal je hladen veter, v gostejših jatah željne, v znago verujoče mladosti.
Mlade oči so videle, mlado sree je Prišel je mlad par. Tiho sta šla spoznalo, da je vsa narodova pre-
in počasi, nista videla ne velega teklost, častivredna fosilija brez nebu...

Sprejeli smo sledeče knjige ter jih prodajamo po znižani ceni.

Nova velika arabska sanjska knjiga. — Vsebuje 300 strani	1.50
Nova velika sanjska knjiga	.90
Sanjska knjiga, srednja	.35
Angleško-slovenski in slovensko-angleški slovar	.75
Spretna kuharica. Nova velika kuharska knjiga. Na- vodila, kako se kuhajo dobra in okusna jedila, Trdo vezana	1.45
Slovensko-angleška slovnica. — Vsebuje slovnico, slovensko-angleški slovar in kako se postane ameriški državljani. Trdo v platno vezana	1.50
Gozdovnik. Povest iz ameriškega življenja. — 1. in 2. zvezek	1.—
Na krvavih poljanah. Trpljenje in strahote z bojnih pohodov bivšega slovenskega planinskega polka, od 1914 — 1918.	1.25
Robinson, povest	.65
Sin medvedjeja lovca. Potopisni roman	.80
Rinaldo Rinaldini	.50
Sveta Genovefa	.50
Predtržani, Prešern in drugi svetniki v gramofonu	.25
Čarovnica starega gradu	.25
Hitri računar ali Praktični računar	.75
Slovenska kuharica, (Kalinšek). Z mnogimi slikami v besedilu, vsebuje 668 strani, trdo v platno vezano	5.—
Amerika in Amerikanci. Popis slovenskih naselbin v Ameriki. Trdo v platno vezano	3.—
Narodni sklad za klavir. Zbirka slovenskih narodnih pesmi	.90
Pesmarica Glasbene Matice. Zbori za štiri moške gla- sove. Vsebuje 103 najboljših slovenskih pesmi	2.50

(K naročilu priložite pokritje v znamkah ali M. O.)

Knjige Vam pošljemo poštnein prost.

Slovenic Publishing Company

62 Cortlandt Street New York, N. Y.

